

Tallinn ja legendid

Indrek Hargla „Apteeker Melchior ja Oleviste mõistatus“

Ilmumisaasta: 2010

Kirjastus: Varrak

2010. aastal ilmunud Indrek Hargla romaan „Apteeker Melchior ja Oleviste mõistatus“ käsitleb salapäraseid mõrvasid keskaegses Tallinnas, sealhulgas paljastub Mustpeade seos Oleviste kirikuga. Tegemist on eelkõige kriminaalromaaniga, kuid samas kujutab teos ka Tallinna ajalugu, legende ja eluolu.

Olin eelnevalt lugenud vaid ühte Hargla teost kooli kohustusliku kirjanduse raames. Võtnud raamatu kätte, ei osanud ma erilisi emotsioone oodata, kuid seda üllatuslikumalt pakkus antud romaan väga huvitava lugemiselamuse. Teose süžee on oma olemuselt ühest küljest lihtne, kuid samas on sinna põimitud mitu iseseisvat tegevusliini. Hargla on andnud lugejale piisavalt vihjeid, et ta suudaks ette aimata teose lõpplahendust, kuid on lisanud ka mitmeid tupikusse viivaid vihjeid. Lugejalt nõuab see teksti pingsat jälgimist ja aktiivset kaasamõtlemist. Lõpp on aeglane, kuid samas äärmiselt huvitav. Kirjanik oskab väga hästi pinget tekitada ja seda üleval hoida. Sarnaselt teose tegelastele, ootab ka lugeja pingsalt lõpplahendust, ja seetõttu on ennast raamatu haardest keeruline vabastada. Varjates mõrvari nime viimase hetkeni, vabastab ta lugejad ühtäkki pingest, pakkudes täielikku rahulolu nii romaani tegelaskujudele kui lugejale.

Teose eessõna osutab, et sündmustikul on vähesel määral ajalooline tõepõhi all. 1409. aastal käis keegi tähtis ordurüütel Tallinnas ja langes saladuslikel asjaoludel mõrva ohvriks. Üks apteeker olevat seda uurinud, saanud vaevatasu vaikimise eest ja peale seda pole teda raeraamatutes enam kordagi mainitud. „Issanda rahu olgu nendega, kes meie linnale head on soovinud. Kes elasid enne meid, on olnud Jumalale lähemal. Las vaikivad hauad ja püsib see, mis on kõrgem kõigist.“ Võib-olla näitab see, et juba toleaeagne ühiskond oli kas vähesel või rohkemal määral korrumppeerunud. Kui tegelikkuses jäi mõrv ametlikel andmetel lahendamata, siis romaanis leitakse sellele küsimusele vastus. Lisaks vapustab linna veel mitu võigast mõrva.

Romaani lugedes saame teada nii mõndagi keskaegsest Tallinnast. See oli jagatud kaheks eraldiseisvaks üksuseks: all-linnaks ja Toompeaks. Esimeses kehtis Lübecki linnaõigus ja valitses raad, teises maksid ordu seadused ja võimu esindas ordukomtuur. All-linnast Toompeale viis kaks teed: Pika mäe tee, kust hobused üles pääsesid ja Lühikese mäe tee, mille kaudu ordukäskniku mõrvar all-linna pages. All-linn ja Toompea ei saanud omavahel hästi läbi ja ordu maa peal linnakodaniku sooritatud mõrv suurendas ainult pingeid. Ordu maa peale linnakodanikud väga tihti ei sattunud, ja kui sattusid, pandi seda tähele. Apteeker Melchiorgi käis vahel komtuurile arstirohte müümas, kuid üritas vältida, et sellest saaks teada mõni kuri raehärra. Romaanist Toompea kohta väga palju teada ei saa, sest peamine tegevus toimub ikkagi all-linnas, kuhu olid peamiselt koondunud kaupmehed ja gildid. Teose kõrvaltegelasteks olid dominiiklased, Kanuti gildi, Suurgildi ja Mustpeade gildi oldermannid. Just viimane oli võtmeks salapärase mõrvade lahendamisel. Mustpeade vennaskond ühendas endas vallalisi kaupmehi, kuid selle oldermann oli töötanud abielluda linna ühe ihaldusväärseima pruudiga ja loobuma oma vallalise staatusest. Kuid äkiline meelemuutus ei jäänud terasel apteekril märkamata ning see viis ta lõpliku lahenduseni koos Oleviste kiriku saladuse avastamisega.

Romaani tegevustikku on sisse põimitud vanad Läänemere legendid ja Mustpeade pärinemise saladus. Endine meremees ja praegune seegivaene teadvat rääkida, et kõik kuulsad vitaalivennad, kes kunagi olivat Läänemeres segadust külvanud, ei pruugigi olla hukatud. Keegi magister Wigbold olewat olnud nii kaval, et oli kõikidest lõksudest välja tulnud. Tema nägu polnud kunagi nähtud, teati vaid, et ta elanud kunagi kloostri ja õppinud ära mitu ametit ja teda kutsutud selle järgi Seitsme Kunsti Meistriks. Melchior võrdleb teda dominiiklaste ilmikvenna Wunbaldusega ja jõuab selgusele, et tegemist oli tegelikult kurikuulsa Wigboldiga. Seitsme Kunsti Meister vabastas peast Gotlandi ordurüütli, kes kunagi vitaalivendi rüvetas. Sellega aga sugugi müsteerium ei lõppe, sest Wunbaldus ise on surnud, mürgitatud, ja võõramaa ehitusmeister, kes toimetas Oleviste kiriku juures, on samuti peast ilma jäänud.

Mustpead väitsid, et nemad olid Tallinnas esimesed, kuid ametlikke tõendeid selle kohta keegi ei leidnud. „Mustpead tulid siia linna juba siis, kui iga jalatäie maa eest tuli paganatega võidelda, ja aitasid selle linna pühakojad Issand Kristusele pühendada.“ (kirjastus Varrak 2012, lk 144) Mängu tuleb legend Oleviste kirikust ja selle salapärasest ehitajast, kelle nime

keegi ei teadnud. Selgus, et mustpea, kelle kaugel esiisa oli olnud kiriku ehitajaks, oligi Tallinnasse tulnud oma veresaladust kaitsma. Informatsiooni avalikustamise varjamiseks pidigi ta tapma ehitusmeistri ja dominiiklaste priorid, lavastades süüdi Toompea mõrtsuka. Legend räägib, et kui ehitaja nimi teada saadakse, saab hukka nii kirik kui ka linn.

24 aastat peale ärevaid sündmusi Tallinna linnas, 1433.aastal, lõõmas Oleviste kiriku torn leekides. Just selliste tõestisündinud lugude põimimine teosesse rikastab antud raamatut lugeja silmis ja näitab autori pühendumist romaani kirjutamisele ja taustauuringute tegemisele.

Arvustaja: Kaspar Admann

Kool: Tallinna Reaalkool

Klass: 12.klass

Juhendaja: Piret Järvela

Ulakass 2014